



Oltea Rășcanu-Grămaticu, *Războiul și jertfa datoriei. Bătălia pentru Basarabia și nordul Bucovinei*, Iași, Editura PIM, 2016, 454 p.

Pe lângă istoria Bârladului, relatări fascinante despre călătoriile făcute pe meridianele Globului și despre personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, profesoara Grămaticu a abordat un subiect de istorie contemporană, pe cât de complex, pe atât de dificil.

Bibliografia selectivă de la sfârșitul volumului oferă o imagine despre munca intensă și tenace depusă de autoare pentru documentare în vederea realizării unei imagini corecte, veridice și echilibrate asupra unor pagini controversate din istoria României. Mai mult, și asupra lui Ion Antonescu, personalitate politică și militară controversată și chiar pusă la index de cei care emit verdicte, urmărind să-și impună propriul punct de vedere, după vechiul adagiu: “Crede și nu cerceta”.

Pe parcursul celor peste 400 de pagini, urmând firul desfășurării evenimentelor, Oltea Rășcanu-Grămaticu analizează contextul internațional din anii 1939-1940 și situația României, rapturile teritoriale din vara anului 1940, prin notele ultimative sovietice și dictatul de la Viena, care au generat o gravă criză internă. Pe acest fond, Carol al II-lea a încredințat puterea generalului Antonescu, iar el a părăsit tronul.

Autoarea apreciază – pe drept cuvânt – că în fața poporului român s-a aflat din nou problema refacerii unității național-statale, iar cel care s-a angajat în această misiune istorică a fost generalul (din 21 august 1941, mareșalul) Ion Antonescu. El s-a aliat cu Germania, alături de care a pornit “războiul de reîntregire” la 22 iunie 1941.

În carte sunt analizate pe larg luptele pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei, în urma cărora a fost refăcută granița de Est a României. Continuarea războiului, impusă de considerații militare, dar și politice (Uniunea Sovietică nu a recunoscut noua graniță, pe Nistru) a generat controverse și opoziția partidelor politice, care au cerut retragerea armatei în granițele naționale.

În carte nu este ocolită problema evreiască – epurări, confiscări, deposedări de bunuri, impuneri la contribuții sau prestații, progromul de la Iași, deportarea – dar și concluzia doctorului Filderman: “În nici o țară dominată de naziști n-a supraviețuit o așa de mare proporție a populației evreiești”.

Un loc important îl ocupă “actul de la 23 august 1944”, caracterizat, de-a lungul timpului – în funcție de contextul concret istoric – ca lovitură de stat, act de eliberarea României de către glorioasa armată sovietică, insurecție armată, revoluție de eliberare națională antifascistă și antiimperialistă.

Este remarcabil efortul profesoarei Grămăticu pentru o abordare echilibrată a unor teme controversate, fiind prezentate diversele puncte de vedere ale istoricilor, oamenilor politici și chiar ale personalităților despre ele însele.

Cu o meticulozitate remarcabilă, Oltea Rășcanu Grămăticu reconstituie evenimente și momente istorice, pune în lumină personalități, unele foarte cunoscute (Ion Antonescu, Iuliu Maniu, regele Mihai ș.a.), altele mai puțin știute (de un real folos este Who’s Who-ul de la sfârșitul volumului).

Un loc distinct îl ocupă contribuția formațiunilor militare tutovene la războiul pentru restabilirea graniței de Est și în continuare pe teritoriul URSS, patriotismul și spiritul de jertfă de care erau animați ostașii români.

Cartea reprezintă o importantă contribuție la dezvoltarea istoriografiei românești, impunându-se prin baza documentară, originalitate și stil.

Este plăcut pentru mine să o felicit pe autoare - o veche colaboratoare pe linia Societății de Științe Istorice din România, dar și o excelentă organizatoare a unor manifestări științifice bârlădene de înaltă ținută, cu participarea unor invitați de marcă din Iași, București și din alte centre universitare.

Aceleași gânduri bune pentru Editura PIM, care și-a asumat răspunderea de a publica această importantă și masivă lucrare în excelente condiții grafice.

*Ioan Scurtu*